

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av betänkande Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)

N2016/06470/FF

Sammanfattning

Utredningen har en bred ansats och presenterar ett stort antal förslag och bedömningar. Konkurrensverket har begränsat yttrandet till sådana förslag som rör offentliga upphandlingar, tillämpningen av konkurrensreglerna (inkl. regeln om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, KOS) eller i övrigt har en koppling till Konkurrensverkets verksamhet.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag om att ge Konkurrensverket ökade befogenheter vid tillämpning av reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS). I övrigt har Konkurrensverket inga invändningar mot utredningens förslag.

Uppdrag och ökade befogenheter till Konkurrensverket

Utredningen bedömer att regeringen bör verka för stärkt konkurrens och enklare marknadsinträde genom att låta Konkurrensverket identifiera de branscher där konkurrenshindren är särskilt påtagliga och bör föranleda åtgärder samt ge Konkurrensverket ökade befogenheter vid tillämpning av KOS-regeln.

Konkurrensverket instämmer i förslaget. Vi vill dock påpeka att verket redan idag har i uppdrag att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling, lämna förslag till konkurrensutsättning och till regelreformer och samt följa utvecklingen inom vårt ansvarsområde.¹

Offentlig säljverksamhet

Utredningen föreslår att kommuner ska ha skyldighet att utarbeta och implementera styrdokument som ska sörja för transparens och konkurrensneutralitet,

¹ Förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket 4 § 1.

att offentliga aktörer regelbundet ska se över sin näringsverksamhet med avseende på tillämplig konkurrenslagstiftning, samt att Konkurrensverket bör få beslutanderätt vid tillämpning av reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag. För att det befintliga regelverket ska fungera på ett tillfredsställande sätt krävs att konkurrensutsatta verksamheter som bedrivs av stat, kommun, eller landsting särredovisas för att det ska vara möjligt att följa upp att verksamheterna bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt. Konkurrensverket bedömer att de nuvarande reglerna om särredovisning är otillräckliga.²

Konkurrensverket vill också framföra att det finns tecken som tyder på att småföretagare inte vågar träda fram med klagomål. Det vore därför önskvärt att verket ges möjlighet att skydda uppgiftslämnare i ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Entreprenör ombudsman

Utredningen anser att regeringen bör överväga att inrätta en "Entreprenör ombudsman" som i samverkan med t.ex. Regelrådet bevakar regleringar men också har ett vidare mandat rörande bland annat konkurrens och främjandeinsatser.

Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget. Konkurrensverket utför tillsyn enligt konkurrenslagen och artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget, och har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Därutöver finns flera andra myndigheter som har till uppgift att verka för en fungerande konkurrens inom sina ansvarsområden, t.ex. Post- och telestyrelsen, Transportstyrelsen och Energimarknadsinspektionen. Att främja konkurrens och upptäcka hinder för en fungerande konkurrens kräver ofta ingående kännedom och förståelse för förhållandena inom varje enskilt område eller marknad. Konkurrensverket anser därför att det är bra att flera myndigheter och andra organisationer intresserar sig för frågor om en väl fungerande konkurrens.

Ökad användning av offentlig upphandling som beskrivs i funktionstermer

Utredningen föreslår att andelen av reguljär upphandling inom stat, kommuner och landsting som beskrivs i funktionstermer ska öka.

Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget. Konkurrensverket vill dock påpeka att det är viktigt att upphandlande myndigheter i förfrågningsunderlagen noga beskriver sina behov, vilka krav och villkor som ska gälla och hur inkomna

² Se Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *En ändamålsenligt kommunal redovisning* (SOU 2016:24), Konkurrensverkets dnr 304/2016.

anbud ska utvärderas. Konkurrensverkets erfarenhet är att detta ofta kan kräva ett relativt omfattande arbete både när det gäller att identifiera behov, beskriva "funktioner" och att hitta fungerande utvärderingsmodeller som inte blir godtyckliga eller lämnar utrymme för skönsmässiga bedömningar. På motsvarande sätt kan det också innebära mer arbete för de företag som vill lämna anbud.

Kommunernas upphandlingar av avfallshantering

Utredningen anser att kommunernas ansvar för avfallshantering och deras upphandlingar skulle kunna utnyttjas som ett kraftfullt styrmedel mot en mer cirkulär ekonomi där näringslivet involveras. Utredningen anser att Upphandlingsmyndigheten bör utveckla kriterier som skulle kunna fungera som ett stöd för enskilda upphandlare i kommunerna.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslagen. Konkurrensverket har under flera år riktat ett relativt stort intresse mot avfallssektorn. Hur kommunerna valt att organisera avfallshanteringen påverkar incitamenten för olika aktörer vilket påverkar organisationens effektivitet. På en konkurrensutsatt marknad finns förutsättningar för nya och innovativa lösningar. Om det politiska målet är att minska mängden avfall kan det vara nödvändigt att göra större förändringar av befintlig infrastruktur för att exempelvis undvika affärsmodeller som innebär att företagen får mer betalt ju mer avfall som tas emot. Det är också viktigt att kontinuerligt utvärdera effekterna av besluten, ur såväl ett kortsiktigt som ett långsiktigt perspektiv. Alla berörda marknader måste uppmärksammas, och inte bara effekterna inom kommunens egna geografiska gränser. Det bör därför vara obligatoriskt för kommuner att kontinuerligt utvärdera sin verksamhet, att överväga marknadslösningar, inklusive upphandling av avfallshanteringstjänster, och att lägga fokus på att skapa välfungerande marknader. För att korrekt utvärdera nuvarande verksamhet och bedöma de möjliga fördelarna bör kommunerna särredovisa sin avfallshantering.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit biträdande avdelningschefen Stefan Jönsson.

Dan Sjöblom

Stefan Jönsson